

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою університету
протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

Зі змінами і доповненнями,
затвердженими вченою радою
університету
протокол № 10 від 29 червня 2022 р.
уведено в дію наказом ректора
№ 51 від 30 червня 2022 р.

Ректор

Олег ШЕРЕМЕТ

«30» червня 2022 р.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Соціологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 054 Соціологія

Освітня кваліфікація – бакалавр з соціології

Освітню програму введено в дію з
30.08.2019 р.

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Офіційна назва освітньої програми	Соціологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Освітній ступінь	Бакалавр
Освітня кваліфікація	Бакалавр з соціології

РОЗГЛЯНУТО

кафедра права, філософії і політології
Протокол № 11 від 18 травня 2022 р.

Завідувач кафедри Олександр ЧОРНИЙ

«18» травня 2022 р.

ПОГОДЖЕНО

вчена рада навчально-наукового інституту
історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О. М. Лазаревського
Протокол № 10 – 11 від 24 червня 2022 р.

Голова Вченої ради Олександр КОВАЛЕНКО

«24» червня 2022 р.

**Зміни внесені до освітньої програми та затверджені вченою радою
університету:**

1) протокол № 10 від 29 червня 2022 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма розроблена у відповідності до Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 054 Соціологія, затвердженого наказом МОН України від 04.03.2020 р. № 371.

Розроблено проектною (робочою) групою у складі:

Гапоненко Дмитро Іванович – гарант освітньо-професійної програми, керівник проектної групи, кандидат історичних наук, доцент кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Чорний Олександр Олексійович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Костирєв Андрій Геннадійович – кандидат політичних наук, доцент кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Акименко Ірина Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Голець Віталій Віталійович – кандидат історичних наук, доцент кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Зовнішні рецензенти:

Кононов Ілля Федорович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та соціології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рущенко Ігор Петрович – доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Джуган Руслана Іванівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Подорван Павло Федорович – стейкхолдер, голова ГО «Разом до громадянського суспільства»

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІОЛОГІЯ»	
1. Загальна характеристика	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Форми навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр з соціології
Офіційна назва освітньої програми	Соціологія
Обсяг освітньої програми у ЄКТС	На базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50 % обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим Стандартом вищої освіти. Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») або на основі фахової перед вищої освіти, заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше 60 кредитів ЄКТС, отриманих у межах попередньої освітньої програми.
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти Бакалавр Спеціальність 054 Соціологія Освітня програма «Соціологія»
Наявність акредитації	Акредитована у 2014 р.
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень
Передумови	Повна загальна середня освіта
Мова(и) викладання	Українська мова, англійська мова
2. Мета освітньої програми	
	Забезпечити оволодіння студентами теоретичних і практичних умінь і навичок, сформувати достатній рівень фахових компетентностей для виконання професійних функцій фахівця зі спеціальності «Соціологія», першого (бакалаврського) рівня

	вищої освіти.
3. Характеристика освітньої програми	
Опис предметної області	<p><i>Об'єкт вивчення:</i> соціальні явища та процеси, їх виникнення функціонування і розвиток; діяльність і взаємодія людей у малих і великих соціальних групах, спільнотах і суспільстві.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> підготовка фахівців зі сформованим науковим світоглядом про природу соціальних явищ і законів, про методи і результати їх дослідження, практичними навичками для розв'язання складних соціальних проблем соціологічними засобами.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> соціальні явища, процеси та відносини; соціальні групи, соціальні інститути та організації; соціальна структура суспільства; соціальні проблеми і конфлікти.</p> <p><i>Методи методики та технології:</i> методи збору і аналізу соціологічної інформації; методи вибіркового дослідження; технології розробки оптимального способу вирішення проблемних ситуацій.</p> <p><i>Інструменти й обладнання:</i> сучасні інформаційна і комунікаційні технології, комп'ютерна техніка, спеціалізоване програмне забезпечення.</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма спрямована на підготовку фахівця з соціології шляхом поєднання історичного досвіду і сучасного надбання як соціології, так і інших соціальних і поведінкових наук у процесі аналізу соціальних фактів і явищ сучасного суспільства, громадської думки, соціально-політичної і соціально-економічної сфер, засобами емпіричної соціології.
Основний фокус освітньої програми	Фундаментальна освіта зі спеціальності «Соціологія». У межах програми студенти отримують базові знання з історії соціології, загальної, спеціальних і сучасних соціологічних теорій; дисциплін практичного спрямування: програмування соціологічних досліджень, методологія соціологічних досліджень, організація та методи вибіркового дослідження, математичні методи в соціології, надійність соціологічної інформації. Варіативний компонент програми включає дисципліни циклу фахової і загальної підготовки.

	<i>Ключові слова:</i> соціологія, соціальні зв'язки, соціальні фактори, соціологічні теорії, емпірична соціологія, громадська думка, вибірка.
Особливості програми	Програма професійно орієнтована і спрямована на формування професійних компетентностей бакалавра з соціології, з можливістю продовження навчання за програмою магістра. Програма передбачає як теоретичне навчання, так і відповідні форми практичного навчання з орієнтуванням на прикладну, консультативну і діагностичну діяльність. Програма забезпечена спеціалізованими базами практики, серед яких громадські організації «Разом до громадянського суспільства» і «Асоціація регіональних засобів масової інформації», які спеціалізуються на реалізації грантових проектів і адвокаційних кампаній з соціологічної складовою.
4. Придатність випускників освітньої програми до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускник є придатним для працевлаштування у державних, комерційних та неурядових організаціях, які займаються проведенням соціологічних досліджень; у структурних підрозділах підприємств та організацій, які займаються аналітичною діяльністю, маркетинговими дослідженнями, в рекламних і кадрових агенціях. Посади: соціолог, аналітик, керівник соціологічних проектів, фахівець з комунікацій з громадськістю; консультант з проведення соціологічних досліджень; фахівець аналітичних служб центральних органів державної виконавчої влади; консультант із суспільно-політичних питань (у політичних партіях і громадських організаціях)
Академічні права випускників	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі освіти дорослих.
Подальше навчання	Усі магістерські програми у галузі знань «Соціальні та поведінкові науки»
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Основний підхід – студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання: лекції, лабораторні роботи, семінарські заняття, поточні консультації з викладачами, використання on-line

	технологій, самостійна робота з використанням конспектів, підручників, сучасної наукової і науково-методичної літератури, науково-дослідницька робота з написанням наукових статей, тез конференцій, підготовка курсової роботи, бакалаврської кваліфікаційної роботи, навчальна і виробнича практики.
Оцінювання	Загальне оцінювання здійснюється за результатами проміжного підсумкового контролю за національною та європейською системами оцінювання у вигляді письмових та усних екзаменів, екзаменів та заліків у формі тестів, поточного тестового контролю, написання есе, презентацій, модульних контрольних робіт, захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи.
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати у команді.</p> <p>ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність зберігати та примножувати</p>

	моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.</p> <p>СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.</p> <p>СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.</p> <p>СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.</p> <p>СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.</p> <p>СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців і нефаківців.</p> <p>СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.</p>
7. Програмі результати навчання	
Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованих у термінах результатів навчання (РН)	<p>РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.</p> <p>РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.</p> <p>РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.</p> <p>РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.</p> <p>РН05. Вільно спілкуватися державною та іноземною/іноземними мовами усно і письмово з професійних питань.</p> <p>РН06. Ефективно використовувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика,</p>

	<p>генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.</p> <p>РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.</p> <p>РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.</p> <p>РН09. Вміти виробляти програму соціологічного дослідження.</p> <p>РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.</p> <p>РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.</p> <p>РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.</p>
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
<p>Специфічні характеристики кадрового забезпечення</p>	<p>Кадрове забезпечення освітньо-професійної програми представлено професорсько-викладацьким складом кафедри права, філософії та політології навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського. До викладання окремих дисциплін залучений професорсько-викладацький склад кафедр Навчально-наукового інституту психології та соціальної роботи, філологічного факультету і факультету фізичного виховання.</p> <p>Викладачі, які забезпечують реалізацію освітньо-професійної програми, відповідають Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різних рівнів. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (стаття 60) та Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, науково-педагогічні працівники проходять стажування не рідше одного разу на п'ять років, а також беруть участь у професійних тренінгах.</p>
<p>Специфічні характеристики матеріально-технічного</p>	<p>Аудиторії для проведення лекцій, семінарів і лабораторних занять забезпечені стаціонарною та переносною медіа-проекційною технікою, є комп'ютерний клас, з можливістю використання</p>

забезпечення	<p>професійних програм для обробки соціологічних даних (SPSS).</p> <p>В університеті створені умови для доступу до мережі Інтернет. Діють власні об'єкти соціально-побутової інфраструктури (гуртожитки, актові зали, спортивні зали, медичний пункт, їдальня, буфети).</p>
Специфічні характеристики інформаційно-методичного забезпечення	<p>Офіційний веб-сайт університету http://chnpu.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти. Освітній процес забезпечується навчально-методичними комплексами дисциплін. Працює належно оснащена наукова бібліотека, читальні зали. Інформаційні ресурси бібліотеки за освітньою програмою формуються відповідно до предметної області та сучасних тенденцій наукових досліджень у цій галузі.</p>
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Національна кредитна мобільність здобувачів вищої освіти передбачає їхню участь в освітньому процесі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка й закладах освіти України, перезарахування результатів вивчення навчальних дисциплін, проведення наукових досліджень, проходження виробничої практики у встановленому порядку. Організаційне забезпечення академічної мобільності здобувачів вищої освіти в НУЧК імені Т. Г. Шевченка регламентує «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка від 25.04.2018 р. Здійснюється на основі двосторонніх договорів між НУЧК імені Т. Г. Шевченка та вітчизняними закладами вищої освіти.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Міжнародна кредитна мобільність здобувачів вищої освіти реалізується на підставі двосторонніх договорів між НУЧК імені Т. Г. Шевченка та закладами вищої освіти-партнерами зарубіжних країн. Міжнародна кредитна мобільність регулюється «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка від 25.04.2018 р.</p>

Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Не передбачається.
---	--------------------

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Перелік компонентів ОП

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти ОП			
1.1. Цикл загальної підготовки			
OK1	Історія України	3	Екзамен
OK2	Психологія	4	Екзамен
OK3	Правознавство	4	Залік
OK4	Українознавство	3	Залік
OK5	Основи медіаграмотності	3	Залік
OK6	Безпека життєдіяльності та цивільний захист	3	Залік
OK7	Українська мова (за проф. спрямуванням)	6	Залік, екзамен
OK8	Філософія та культурологія	5	Екзамен
OK9	Етнопсихологія	3	Залік
OK10	Риторика	4	Залік
1.2. Цикл професійної підготовки			
OK11	Іноземна мова	12	Залік, залік, залік, екзамен
OK12	Політологія	5	Екзамен
OK13	Історія соціології	11	Залік, екзамен
OK14	Вступ до спеціальності	5	Залік
OK15	Соціальна антропологія	4	Залік
OK16	Загальна соціологічна теорія	5	Екзамен
OK17	Соціальна структура суспільства	4	Залік
OK18	Методологія соціологічних досліджень	4	Екзамен
OK19	Методи збору соціологічної інформації	10	Екзамен
OK20	Спеціальні соціологічні теорії	5	Екзамен
OK21	Соціологія культури	3	Залік
OK22	Соціологія освіти	4	Залік
OK23	Програмування соціологічних досліджень	4	Залік
OK24	Соціологія сім'ї	5	Залік
OK25	Організація та методи вибіркового дослідження	5	Екзамен
OK26	Соціологія праці	5	Екзамен

OK27	Соціологія виховання	5	Екзамен
OK28	Математичні методи в соціології	3	Екзамен
OK29	Соціологія економіки	3	Екзамен
OK30	Сучасні соціологічні теорії	3	Екзамен
OK31	Соціологія повсякденності	4	Екзамен
OK32	Соціально-політична психологія	3	Залік
OK33	Соціологія управління	4	Екзамен
OK34	Соціологія політики	4	Екзамен
OK35	Курсова робота	3	Залік
OK36	Кваліфікаційна робота	6	
1.2.1.Цикл практичної підготовки			
OK37	Навчальна практика	6	Залік
OK38	Виробнича практика	6	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент		179	
2. Вибіркові компоненти ОП			
	Дисципліни вільного вибору студента		Заліки
Загальний обсяг вибірових компонент		60	
3. Підсумкова атестація			
ПА1	Захист кваліфікаційної роботи	1	Публічний захист
Загальний обсяг		1	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

2.2. Структурно-логічна схема підготовки бакалавра з соціології

I курс		II курс		III курс		IV курс	
1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр	7 семестр	8 семестр
Історія соціології	Історія соціології	Методи збору соціологічної інформації	Методи збору соціологічної інформації	Орг. та методи вибіркових досліджень	Математичні методи в соціології	Соціологія повсякденності	Соціологія управління
Вступ до спеціальності	Загальна соціологічна теорія	Спеціальні соціологічні теорії	Соціологія освіти	Соціологія праці	Соціологія економіки	Соціально-політична психологія	Соціологія політики
Риторика	Соціальна с-ра суспільства	Соціологія культури	Програмування соціологічних досліджень	Соціологія виховання	Сучасні соціологічні теорії	Політологія	Виробнича практика
Історія України	Методологія соціологічних досліджень	Українська мова	Соціологія сім'ї	Іноземна мова	Іноземна мова	Іноземна мова	Іноземна мова
Соціальна антропологія	Українознавство	Філософія та культурологія	Українська мова	ВК 7	Курсова робота	Кваліфікаційна робота	Кваліфікаційна робота
Психологія	Основи медіа-грамотності	ВК 1	ВК 4	ВК 8	Навчальна практика	ВК 14	ВК 18
Правознавство	БЖД	ВК 2	ВК 5	ВК 9	ВК 11	ВК 15	ВК 19
	Етнопсихологія	ВК 3	ВК 6	ВК 10	ВК 12	ВК 16	ВК 20
					ВК 13	ВК 17	Захист кваліфікаційної роботи

3.ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми здобувачів освіти атестації вищої освіти	Атестація здійснюється у формі: публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи
Вимоги до кваліфікаційної роботи	<p>Кваліфікаційна робота повинна передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання чи практичної соціальної проблеми, що передбачає застосування основних соціологічних теорій та методів, має характеризуватися комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Кваліфікаційна роботи має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.</p>

